

15
Փարս

ՌԱԹԵՐԹ

15
Փարս

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ և Գալատաց համար 7 արծաթ մեծիկ կոմիսի. Գալատացի քաղաքացիներէն ծախքը մեր վրայ է: Վերցնալու և հաւանալու բաժանորդը ալ կը հրատարակուի:

Լրագրոյ վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղարկուի Տէր-Խմբագիր Ռիզա փաշայի մօտ թ. 44: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ ընդունիլ: Ծանուցման առջեւ մեկ ամիսով նամակ 3 կրուի է: Թեկի տարածքի համար տակադրութիւն կը լինի:

Հ Ն Տ Ա Խ Տ

(Երանանք-Ինչ և Վերջ)

Ե. Երբ յարձակումն աւելի սաստիկ է, և փոխում կայ, կամ փոխում և լուծում թերեւ նաեւ կարկամութիւն (շիզերու բանուիլը) և խիթ, սա խառնուրդն աւելի ազդու է, և պէտք է խմցնել զայն: Խառնուրդը կը բաղկանայ հաւասար մասերէ, ալանդանէ, «գարսիզում» կոչուած անկոյն ջուրէն, կոնազղղեղի (գէնէնֆիլ) ջուրէն, և «գարսում» կոչուած անկոյն սերման ջուրէն: Չափն է 30է մինչև 40 կաթիլ, այսինքն կէտ չայի գլուքի վրէջը ջրոյ մէջ. եթէ հարկ տեսնուի, այս չափն աւելցնելու է: Եթէ հիւանդը դուրս տայ աւաղին անգամ, գեղից աւել է երկրորդ անգամ անմիջապէս: 1865ի հետախոյն փոխման և լուծման աւաղն աւելնք միշտ աւաւանելն երրորդ անգամուն: Բայց կը գնէինք նաեւ սաստիկ մանանխայ ալեր լափ սաստիկ աղետաց օրսնից թանձր մօին և սափ վրայ, և սերիչ սեր օր հարկ կը տեսնուէր:

«Երանանք-Ինչ» նշան է այս թէ հիւանդութիւնն աւելի յաւաք գացած է, և թէ կենսական զօրութիւնը տակաւ կը նստազին: Դժուարին է սակայն ըսել թէ այս վիճակին մէջ հիւանդը մահացու է, թէ ոչ: Երբեմն հիւանդին մարմինը կը կրօն մասնաւոր հոտ մը բուրել, զոր ետ կը կոչեն մահուան հոտ, վառն դի երբ այս հոտը զգալի է, հիւանդը չաղբիւր: Այսպիսի դիպաց մէջ աշխատութիւնն է. շուտ միշտ ապարգիւն: Բայց կապուտակիլ, սափ և ձեւաց թաթերուն պաղիլը, կիցումն աչաց, բազկի երակին պակասիլը, նշան չեն անյուսութեան: Այսպիսի հիւանդներէն ամենք աւաղջացած են: Երկրորդ խառնուրդին վրայ կը յաւելուինք նաեւ «պրանտի» կոչուած ըմպելին, որմէ կընայ արուիլ կերակրոյ գլուքով կէտ ժամն անգամ մը, նաեւ տաք ջրով լի չիչեր գնել հիւանդին մարմնոյն բուրտիքը, մանուանդ, ծալր տեղեր: Մանանխայ լափ (խորտալ լափաք) և չիւլմն մէկ երկու ժամու մէջ շատ անգամ մեծ օգուտ կընեն:

«Մարա» հիւանդը սաստիկ փափաք կուենայ ջրոյ, և որչափ յագեցնէ այս փափաքը, հիւանդութեան նշաններն այնչափ կը սաստկանան, և հիւանդը կը լայ զոհ իւր ախորժակին: Լաւ է օր հիւ-

անդին քով գտնուի հաւատարիմ բարեկամ մը, կամ սպասուոր մը որ չը գիշանի անօր աղաչանաց: Պաղաւտը կընայ թէ թանալ սակայն և ըլլալ տանելի, ստեպ ողորելով կոկորդը (կորկար) և բերանը լուսալով: Դիւր մը արտաքի խմոյ (զամբ արապի) ջուր, ըկամ երիցկով եւացեալ ջուր (գարսումը փափութիւն) անգամ կըրնայ արուիլ թրջելու համար կոկորդը: Մէկ կամ երկու օրէն ծարաւը կը դադարի, ընդհանրապէս Ձե ժամ միայն կը տեսնուի պաղապէր:

«Չաւաղութիւն կերակրոյ» Որիցոյ ջուր (փիրինճ սուլու), արարագ, հացի կեղեւի ջուր, երիցակ ջրոյ մէջ եւացեալ, լուսալով բաներն են հիւանդին համար: հիւանդութիւնն անցնելէն ետքը օր մը կամ երկու օր: Երիցակը օգտակար է սաստիկ զօրացնելու:

«Չաւաղութիւն» Սրբ Գրաւադութիւնը սաստիկ եղած է, քանի մը օր ետքը հիւանդը կընայ ինչալ այնպիսի վիճակի մէջ յարում կը գտնուին ընդհանրապէս ժանտաւերէն բանուող հիւանդներ, բայց պէտք չէ չփութիլ: Այս հիւանդութիւնը շատ անգամ մահացու չէ: Համբերութեամբ և խնամով գարմանուելով կը բուժի: Մեծագոյն վտանգը կուգայ շատ ջուր խմելէ: Երբ հիւանդը կը թուի շատ ակար, զօրացնելու համար կընայ արուիլ միւս պրանտի և ջուր, կամ արարագ և պրանտի:

Չկարծուի թէ հետախոյն բանուածն էր գարմանելու այս ճղանակը գառն եւ յանձնէ: Բալ և փորձ բժիշկներէ աւելի զրեցի: Ինծի մօտ բնակող ոչ ոսկաւ աղքատ ընտանեաց ի տիրոյ բժշկութիւն ընելու սակայն ըլլալով, բժիշկներէ գործածուած այլ և այլ դեղեր փորձեցի, բայց այն դեղերուն և ոչ մին գտայ այնպէս ազդու ինչպէս վերոյիշեալները: 1865ին հետախոյն տեսնուելից կերպ գարմաններ այնչափ յաջողութիւն չգտան օրչափ այս:

«Փոխադրականութիւն» Հաւանական չէ թէ այս հիւանդութիւնը փոխադրելի է: Բայց միտնալոր օր յաւաք գտնուած են սաստիկ հետախոյն բանուածներուն քով օրերով, կատարելապէս համազուտ են թէ հետախոյն փոխադրական չէ: Թէ և միտնալորներէն սմանք թեթեւ կերպով բանուեցան, սակայն պատճառը անոնց չափէն աւելի յագեցնել էր:

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Գտնի մ'օր աւաղ գրած էինք թէ Պէկեան Թաղէն էֆ. Սաֆարի, Եէնի մահալէ թաղէն Երեւոյի տնտեսած է: Ահա թէ նոյնին առ ընտր. Ժողովոյ նախագահն ուղղած նամակին և յանձնաւորեան գրոյն պատճենը:

Գեր. Սրբազան Տէր Նախագահ ընտրողական Ժողովոյ:

Թաղիդ պաղաւտած ընտրողը իրենց քուէներն իմ անուանս վրայ միացնելով և զիս ի պաշտօն երեւոյի տնտեսութեան կոչելով մեծ պատիւ ըրած են ինձ, մանաւանդ աւաւել ևս մեծ պատուոյ ցոյց մ'ընել ուղած են անշուշտ Ձեր արագնակութեան խաղաղութեամբ ընտրողական Ժողովոյ կողմանէ պատգամաւորութեան մը: Եւ սոսկ զիս անեցած վառաթիւնն ու համակրութիւնը յայտնուիլին, հաւատալով «իս գտնել ազգային կամաց, ազգային զգացմանց աշխատ և անկաշառ թաղաման և ներկայացուցիչ մը» ինչպէս կը գրէք Ձեր պաշտօնագրին մէջ:

Յանհունս շնորհակալ եմ, որքազան տէր, պատ. ընտր. Ժողովոյդ և համակրելի ազնիւ թաղեցւոց առ իս ցոյց տրուած անհուն վատահալութեան համար, որոյ քաղցր յիշատակը մտքիս մէջ անջինջ պիտի պահեմ:

Ճշմարիտ է որ ազգային պաշտօններու մէջ վերստին մտնել տարածում կը դառնի և անօր համար էր որ թախանձանօք ինչքեցի Ձեր արագնակութենէն օր ինձ ներողամիտ լինին մեծարոյ թաղեցիդ և իրենց քուէները արժանաւորապէս մը համար միացնելով բարեհաճին վերընտրել սերիչ մը, որ անհամաժատ աւաւել քան զիս արժանիք ունենալով թաղաման և ներկայացուցիչ լինի ազգային կամաց և զգացմանց:

Սակայն մէկ կողմանէ քուէարկուաց գրեթէ միահամուտ կամքն ու առ իս ցոյց տուած վատահալութիւնը, միւս կողմանէ ներկայ շրջանիս մէջ ազգային ինչ ինչ կենսական խնդրոց սակաւազան լուծման անհրաժեշտ հարկը զիս համազեցին վերջապէս ընդունիլ երեւոյի տնտեսութեան պաշտօնն, այն միակ յուսով որ Ազգային Ժողովոյ ժողովան անշուշտ հետ իմ դուռնաբեայ աշխատութիւնս ալ միացնելով կարենամք յիշեալ խնդիրներն ազգային շահուց նպատակաւ լուծման յան-

գեղանի, վառ օրոյ ներփայտալ կը լը-
ղեմ երեսփոխանական յանձնառութեան
գիրը առ Ձերդ սրբազնութիւն, որ
պէս զի մասնացանէք զայն առ օր անկ
է:

Կողմէն սրբազան Տէր, հաճեցէք իմ
խորին շնորհակալեաց թարգման լինել
առ պատուարժան Ընտր. Ժողովդ և ընտ.
ըզն թողիդ, ապահովցնելով զիրենք
թէ Վազգային շահուց և իրաւանց ան.
վնասեր պաշտպան պիտի լինի միշտ օր.
չփ օր կարող լինիմ գտնել ու ճանա.
չել նոյն շահերն ու իրաւունքները:

Ընդունեցէք, սրբազան Տէր, մեծա.
րանցա հաւատարմն ընդ համարուիւ
սուրբ ողորդ:

Որով մեզմ Ձերսմգ Գերապատու.
թեան ամենախոնարհ ծառայ
Թ. Պէկ

Բերա 26 յուլիս 1883

Գեր. Տէր Մեծօրվա սրբազան արքե.
պիսկոպոս, նախագահ երեսփ. ընտր. Ժ.
ղով: Սամթիւի Ս. Յակոբ թողին:

Բերա 22 յուլիս 1883

Գեր. Սրբազան Տէր Նախագահ Ընտր.
Ժողովոյ

Յօժարութեամբ յանձն առնում վարել
ազգային երեսփոխանութեան պաշտօնն,
յորում կոչած են զիս թողիդ պատուար
ժան ընտրողը:

Մնամ յարգանք Գերապատուութեանդ
ամենախոնարհ ծառայ
(Ստորագրութիւն)
Թ. Պէկ

Երուսաղէմի Գառիարք Ամեն. Տ. Ե.
այի սրբազանի տարեգարձն ըլլալով, ե.
րէկ առաւօտ Ս. Գառիարք Հայրը, պաշ.
տօնական անձինք և եկեղեցական ու
աշխարհական երեսփոխ. սրբազնութեան
շնորհաւարութեան գացին յերուսաղէմ
տուն:

Խաղաղիկ Ներսէսեան վարժարանի
աշակերտաց պարգևաբաշխութեան հան.
գէսը պիտի կատարուի յառաջիկայ կի.
րակի օր յուլիս 31 ի ժամ 6, գիւղին Ս.
Ստեփաննոս եկեղեցին ընդ նախագա.
հութեամբ Ամեն. Ս. Գառիարք Հօր:

Անկէն տեղեկութիւն կտան մեզ թէ
տեղւոյն առաջնորդ Գեր. Գարեգին վրդ.
Սրուանձատեանց, վիճակային ինչ ինչ խընդ.
րաց կարգադրութեան համար, մօտերս
մայրաքաղաքն պիտի գայ:

Ազգային Հիւանդանոցի Հօգաբար.
ձութիւնը իւր քառամեայ պաշտօնավա.
րութեան տեղեկագիրը և Հիւանդանոցի
անտակին քառամեայ հաշուեցոյցը, որ
Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէն վաւե.
րացեալ է, ապագրութեան յանձնած ըլ.
լալով, այսօր վաղը իւրոյ պիտի ելնէ:

Կրօնական Ժողովը առկէ քանի մը շա.
աթ առաջ Գալատու քաղաքի Գեր. Յով.
հանէն վարդ. Արշարունին վաւանայի հո.
գեար հովիւ կարգած էր:

Տեղեկութիւն կուտան մեզ թէ Կրօն.

Ժողովոյ օրն որոշումը տեղափոխելի
մնացած է մինչև ցարդ, վաւանայի Թաղ.
Խորհրդէն այս մօտին պատասխան հա.
տած չըլլալով:

Կը յիշեն ընթերցողը որ հանգուցեալ
Փափագեան Գէորգ ամիրայի մարմինը
Գուս-գաբուի գրօի եկեղեցին թողելու
համար 230 օսկուոյ գումար մը վճարել
խոտաքուած էր:

Այժմ կը լսեմք թէ խոտաքուել գու.
մարին վճարման մօտին ինչ ինչ առաք.
կութիւններ ըլլալով հանգուցելոյն ազ.
գականաց կողմէն, Գուս-գաբուի գրօի
Թաղ. Խորհուրդը ազգային վարչութեան
բողոք պիտի բաւանայ եղեր:

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Մայրաքաղաքիս առողջապահական Ժ.
ղովը Օսմ. Արշիպեղագոսի կղզիներուն
միջին մէջ չորրորդ գարանթիւն մը հառ.
առել օրօշեր է:

— Քլազմէնի գարանթիւնային մէջ
հակելու համար երկու բժիշկ և օղկուե.
ցաւ մայրաքաղաքէս: Առողջապահական
Ժողովը մինչև ցարդ որոշումը աղջկանիկ
միջոցներուն և այս միջոցներուն գործադ.
րութեան վերաբերեալ տեղեկագիր մը
ներկայեց վեհ. Սուլթանին: Միանգա.
մայն յանձնարարութեամբ մը կարգուեցաւ որոյ
եալ միջոցները քննելու համար:

— Իտալական կառավարութիւնը որո.
շեր է Սերիայէն Իտալիա հասած բոլոր
նաւերը գարանթիւնայի ենթարկել, Ե.
սիպոսէն հաւանութիւն նման:

— Համազգային առողջապահական Ժ.
ղովոյ Հօլանտայի պատուիրակ տօքթ.
Սթէքսլիս առողջապահական գործաց
մօտին Գ. Վիթալիոսի օգնելու պաշտօնըն.
դուներ է մինչև ցրժիկութիւն տօքթ.
Գարթօլէթթի:

— Յուլիս 30 էն մինչև օգոստ. 3 այ.
սինքն մէկ շաբթուան մէջ Եգիպտոսի
մէջ քօլէրայէ զոհ գացողներուն թիւն է
5996:

— Գէյրութի մէջ պատահած քօլէրա.
յի երկու դէպքը պատճառ եղաւ Գէյ.
րութ քաղաքը ծովու և ցամաքի կողմ.
նէ շղթայի ներքեւ գնել: Գէյրութէն ե.
կած նաւերը Հադասի կամ Ձմիււնիոյ
մէջ գարանթիւնայի ենթարկել, նոյնպէս
Եգիպտոսէն կամ Կիպրոսէն Գէյրութ հա.
տած գաղթականները գարանթիւնան չըն.
դունիլ:

— Միտիլիի կառավարիչ Գէմալ պէյ
որ քանի մը օր առաջ Օսմանիէի պառ.
ուանչանը ընդունեց, կրօնի թէ ի մօտոյ
կուսակալութեան պաշտօնի մը պիտի
կոչուի:

— Աթէնքի Օսմ. դեսպան Թէվֆիգ
պէյ իւր անձնական տկարութիւնը դար.
մանելու համար մայրաքաղաքն պիտի
գայ:

— Կորինէն կը գրեն թէ՝ տեղւոյն
Անդր. հիւպատոս Էվէրէթ գնդապետը
Կորին վերադառնալով իւր պաշտօնին
գլուխը տնցեր է, սորա տեղակալ և վա.
նայ Անդր. հիւպատոս Գ. Ելըւ Բաղէչի
համարվ վան մեկնել է:

— Գահիրէէն Աման Հովատի հեռա.
եալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն:

Հասնախաղաղական միջոցներ ձեռք
առնուեցան. այն առնելը ուր մեռեալ
պատահած էր պարզուեցան, տուներուն
գոյքերն ու կարասիքը արեցին և բնա.
կիչները Գահիրէէն դուրս վրանի տակ
բնակեցուցին, այս պատճառաւ արաղ.
ները աղջկանիկ կանոնաց ենթարկուե.
լէ վախեալով, տուներին հիւանդ ունե.
նալին բնաւ չէն իմացներ, և առանց
խնամելու կը թողուն օր հիւանդը մեռ.
նի, յետոյ գիշերը լուր կուտան թէ այս
ինչ անձը երկարատեւ հիւանդութենէ մը
վերջ մեռեր է: Անմիջապէս մեռեալը
կը վերցնեն յետ փողերի քննութեան,
այսպէս քօլէրայէ բանուող անժամօթ
կը մնայ, և առնը չի մաքրուելով քօլէ.
րայի նոր վաւարան մը կտակգծուի . . .
Եւ սակայն արարները կատարեալ ան.
տարբերութիւն կը ցուցնեն, բնաւ չեն
փախիր, ոչ իրաւ և ոչ պատանալիք կա.
րող չեն այս մարդիկները համադրու օր
առններին լուան և ինքզինքնին մաքուր
պահեն. օլխարի նման հիւանդութեան
հետ կուսիլ բնաւ չեն ուզեր: Քանի մը
օր առաջ առնի մը քով արար մը ինկաւ
և գետնի վրայ տարածուեցաւ. քանի մը
արարներ մօտեցան անոր, մէջէնէն մէ.
կը ջրով լեցուն աման մը տուաւ, հիւան.
դըն օկուա խմել, ուղեցի ետ ձեռքէն
առնուլ. սակայն դիմադրեց. քովը դրա.
նըւող արարները զիս յանդիմանեցին,
քաւորդ մը վերջը հիւանդը պատգարա.
կի մը վրայ դնելով տարին: Հեծեծանաց
— Գէյրութէն Գէյրութէն Գէյրութէն
լուութիւն պահած էր, բնաւ տարակոյս
չը կայ որ քիչ մը վերջը մեռաւ: Հիւանդ.
ները կամ մեռեալները փախադրելու հա.
մար բնաւ միջոցներ տնօրինուած չեն,
առաջին օրէն ի վեր բարուքում մը ան.
նըւած չէ, փողոցը մարդ մը կիսնայ եւ
անցնող առաջին կառքին մէջ դնելով հի.
ւանդանոց կը տանին:

— Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ կայսերը
իշխի մէջ տեսակցեցան երէկ. Քանի մը
օր առաջ հեռագիրը ծանուցած էր թէ՝
երկու վեհապետը խիստ կարեւոր գոր.
ծերու վրայ պիտի տեսակցին, ինչպէս
նաև Անդրիոյ վրայ որոյ ընթացքը տէրու.
թեանց աժգահութեանց պատճառ եղած
էր:

Երկու կայսերը իրարու հետ տեսակ.
ցեցան վառ զի գաշնակից տէրութիւն.
ներ ևն և առանց մտերմական յարաբե.
րութիւնը և կատարեալ համաձայնութիւ.
նը Եւրոպայի խաղաղութիւնը կերպախա.
ւորեն:

— Աղէքսանդրիայէն օգոստ. 8 ի իրի.
կունը Հովատի գործուած հեռագիրը մը
կը ծանուցանէ թէ նոյն օրն այսինքն օ.
գոստ. 8 ին, Գահիրէի մէջ քօլէրայէն 70,
և Աղէքսանդրիոյ մէջ 43 հոգի մեռեր
են:

— Նէօլոդոսի մէջ հետեւեալ դէպքը
կը կարգամբ:

«Գլազմէնի գարանթիւնայի մօտին զը.
րայցներ տարածուելով քննութիւն բաց»

ուեցաւ. այս քննութեան շարժումի թիւն է հետեւեալ գէղը:

«Տօքթ. Էդմունտ Գորտոնի խորհրդի քննութեան արդիւնքի վերաբերեալ իւր արդարեալ տեսակէտը արտայայտելու համար, որոց քննութիւնը յանձնարարի մը յանձնուած է:

«Տօքթ. Էդմունտ Գորտոնի խորհրդի քննութեան արդիւնքի վերաբերեալ իւր արդարեալ տեսակէտը արտայայտելու համար, որոց քննութիւնը յանձնարարի մը յանձնուած է:

Ուրիշ նշանակի մը մէջ ալ հետեւեալ տողերը կը կարդամք.

«Հոս հասկնալու պէտք չի ընկեր զեղծութիւններ տեսնել, որքա՞նք քննութիւնային պաշտօնէից միջոցաւ կը գործուէին և որոց գործունէութիւնը սպառնալիքներ կը ստեղծէր ի պարտաւորութիւնէ շարժեալ յայտարարեցի թէ գործուած զեղծութիւններն մասնակից չպիտի ըլլամ, և պիտի ընդգրկուեմ. սպառնացայ նաեւ այս զեղծութիւնները կառավարութեան հաղորդել: Ասոր վրայ զիս յանկարծ բռնեցին և բանտարկեցին կղզւոյն ամենէն հեռու տեղը և քովս ալ բռնակիր մը գրին հակելու համար:»

— Բերայի Թաղապետութեան պաշտօնայինը մեծաքանակ ձմեռուկ ծովը նետեր են:

— Արտաքին գործոց նախարարու. Թեան ընդհանուր քարտուղարի ընտրութիւնը քանի մը օրէն պիտի կատարուի. այս պաշտօնին նոր ընտրելի մը ևս աւելցեր է, որ է Ռիֆթի պէյ. այս անձը արտաքին գործոց նախարարութեան մէկ թուղթի պաշտօնը վարած է:

— Աւետարանի դաշնագրերու քննիչ յանձնարարութեամբ իւր նիստերը ժամանակէ մը ի վեր գաղթեցուցած է. Գերմանական պաշտօնակը իւր տէրութիւնէն նոր հրահանգի կողմէ:

Միւս կողմանէ Անկլո-թուրք դաշնագրերը հոկտ. 13ին կը վերջանայ, յորում հաւանականաբար նոր գծաւորութիւնը պիտի ծագին:

— Աղէքսանդրիայէն օգոստ. 9 թուով վաղը թիւս Երուսաղէմ տեսուար հեռագիր:

Այսօր Գահիրէի մէջ քօլէրայէ 70 մեռել, Ռէշիա 11, Տիմիթ 3, Անգղիական բանակէն է, Կիլիկի 29, Աղէքսանդրիա 13, Երուսաղէմ 21, ընդամենը 551 մեռել:

— Մայրաքաղաքի Գարեգանի դեմ Միքայի Մօհրին խան, որ Հասովի կը գտնուի իւր ծանցի ցաւը դարձնելու վրայ է հանտեղի ջարհերուն մէջ:

— Թէրեզիանը Հոգեգրութի մէջ կը կարգաւոր:

«Զրոյց կը պարտէր թէ վաճառ կուտ.

կալին և Ռուսիոյ Օսմ. դեսպան Եփրատի խորանջը, վաճառ հիւղաւոր Գ. Կաթարական պաշտօնակի եղած է, բայց վաճառ հասած լուրեր այս պարագայը կը ջրեն:

— Հասարակ մէջ գործունէութիւն մը հաստատուելու պաշտօն ունեցող էջրէֆ Էփի հրաման դնող, որպէս զի նոյն գործունէութիւնային շինութիւնն աւարտելուն պէտքացուի:

Ա. Զ. Գ.

Գորկիշտ և Գորկիշտ անձ մը որ 8-6 տարի շարունակ լուսարարութեան պաշտօն վարած է, կը փափաքէ մայրաքաղաքի Երուսաղէմ միայն մէջ լուսարարութիւն ընել:

Փափաքողը լրագրային տնօրէնութեան պէտք է դիմեն:

Ե. Ի. Ռ. Գ. Ա. Կ. Ա. Կ. Ռ. Ա. Ս. Ռ. Կ.

Սոյն նորահաստատ գրաստան մէջ կը գտնուին Ծրանագրէն գրական, գիտական, դասական գրեանք, աշխարհացոյց տախտակներ, նորատպ տալաններ եւ պարգեւի համար յատկապէս բերուած ընտիր կազմով գրքեր:

Գրաստանն ուղղակի յարաբերութիւն ունի Երուսաղէմի բոլոր մեծ գրաւաճառաց հետ, եւ կընդունի թղթական, իրաւաբանական, դասական գրեանք ինչպէս նաեւ թղթական, բարձրագոյն (եւ քիմիական գործիքներու յանձնարարութիւնը):

Գաւառներէն եկած ամեն յանձնարարութիւնը կը կատարուի փութով եւ խնամով: Գրաստան հասցէն է Ա. Պիպերճեան, Յաւկորեան խան, Թիւ 14, Չաքմաքըճլար Կ. Պօլիս:

Վարկեան մը չանցաւ, ընդհանուր դատախազը քիշմարտեց:

— Օրիորդ Տընիզ, ըսաւ. ինչու դուք իսկ չէք իմացներ ձեր եղբոր այն բարի լուրը, զոր իրեն տալու եկայ, ապահով եմ որ փութեանակիմ բերնէս լսելու, ձեր բերնէն լսէ աւելի դո՛ւ պիտի ըլլայ:

Լօրիօ սաքի ելեր էր, նապօթին ձեռքէն կը բռնէր և աչքերը ընդհանուր դատախազին կը դարձնէր, զոր մինչև այն ասան նշմարած չէր:

— Ինչ կայ, հարցուց:

— Ժող, համարութիւն, մէկ երկու օրէն պիտի արձակուիս... ճշմարտութիւնը յայտնուեցաւ:

— Մայր:

— Ամեն ինչ խառնաժամեցաւ:

— Ա՛հ:

Նորէն նստաւ ու գլուխը ձեռքը մէջ առաւ, շըրթանքը վրայ հարցում մը կար պատրաստ, զոր ընկու չէր համարձակեր:

Բայց վերջապէս գողգօջու ձայնով մը հարցուց:

— Հապ՝ անօր ինչ պիտի ընեն, ինչ պիտի ըլլայ:

Տընիզ կամայ ձայնով մը պատասխանեց:

— Աստուած պատժեց զայն... մեռաւ:

— Մեռաւ:

Լօրիօ յանկարծ ինքզինքէն դուրս ելաւ, և բաւաճքը սեղմելով:

— Ա՛հ, ինչ դժբաղդութիւն, ինչ դժբաղդութիւն գօշեց, Տընիզ, ինչը բոլոր մեծ արդեալք որ այսպիսի փորձանք գլուխին կուգայ:

— Մանրամասնութիւնները խիստ սոսոյզ են:

— Ժելիպէր աքարակաւորով պատմութիւնը կատարելապէս կը բացատրէ Ժիւսթինի Եփրոթի նկատմամբ ամօժած ատելութիւնը:

— Այս պատմութիւնը թերևս շինծու է:

— Դիւրին է ստուգել, վաղն ես անձամբ Գաթըճը մէջ գիւղը կերթամ և...

— Այս կնոջ անդամաւորութիւնը կեղծ չէ:

— Ո՛չ:

— Ո՛վ կրնայ հաստատել, միթէ օրինակները տեսնելու չեն:

— Ժիւսթին Լօրիօն մեռաւ:

Ընդհ. դատախազը սարսափ ու լաւեց:

Տընիզ երկչափութեամբ մօտեցեր էր, բայց անոնք խիստ մտադրաղ ըլլալով, զինքը չէին տեսներ:

Խեղճ նորատի աղջկն գողգօջու ձայնով մը ըսաւ:

Գարուն դատախազ:

Դատաւորն անմիջապէս զայն նշմարեց ու երկար տեսն անոր նայեցաւ:

— Խեղճ աղջիկ, արդեօք սրտի շարժարկեցար:

Տընիզ հեծեծալու սկսաւ. թէ ընդհանուր դատախազն, եւ թէ աստիկանորթեան գործակալը յուզուեր էին:

Երկար լուսութիւն մը տիրեց:

Վերջապէս:

— Օրիորդ, ձեր մօրը քով վերադարձէք. ըսաւ Գ. ար Տէրան... Լօրիօ գլխատութիւնը հիմայ իսկ պիտի յետաձգեմ, վաղը տունս եկէք, ձեզ կողմանմ:

